2022-010

Archeologienota Lauwe Lauweplaats

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

14-12-2022

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Lauwe Lauweplaats (deelgemeente van Menen, provincie West-Vlaanderen), gelegen in woongebied, waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt en de bodemingrepen groter zijn dan 1000m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein is ca. 15 268m² groot en heeft een onregelmatige vorm. Het is gelegen in het centrum van de gemeente Lauwe en omvat de straat Lauweplaats, delen van de Larstraat, Menenstraat, Leiestraat, Schoolstraat, Wevelgemstraat en Lauwbergstraat, en het plein, de parkeerplaatsen en een groenzone rond de Sint-Bavokerk. Een deels verhard, deels met gras begroeid pleintje langs de Leiestraat behoort ook tot het plangebied. De kerk en de gebouwen langs de voornoemde straten die binnen het plangebied vallen, maken geen deel uit van het terrein, de voetpaden en parkeerplaatsen wel. Op het plein ten westen van de kerk zijn verhardingen en hagen aanwezig, in de groenzone ten oosten ervan bevinden zich meerdere bomen. Op het plein staat tevens een monument ter ere van de slachtoffers van de Eerste en Tweede Wereldoorlog. Onder de straten is een enkelvoudige riolering aanwezig.

Het plangebied vormt sinds de middeleeuwen de dorpskern van Lauwe. De Lauweplaats is het politiek, administratief en religieus centrum van de gemeente door de aanwezigheid van het voormalig gemeentehuis en de Sint-Bavokerk, aan de zuidzijde van de straat. Aan de noordzijde is er aaneengesloten bebouwing met voornamelijk commerciële functie. De straat werd in 1904 verbreed. De Sint-Bavokerk is een driebeukige kerk opgetrokken in neogotische stijl in 1877-1879, ter vervanging van de voormalige middeleeuwse kerk die meer westwaarts gelegen was, op het huidige kerkplein, en werd afgebroken tussen 1880-1882. Voorheen was de kerk omgeven door het kerkhof en een muur. De muur werd afgebroken in 1940 en het kerkhof werd geleidelijk ontruimd en omgevormd tot plein en parkeerplaats. De laatste graven werden in 1982 geruimd. De oude kerk zou dateren van rond 1100. Rond 1600 worden er vernielingen aan de kerk aangebracht door het Schotse garnizoen van Menen. Een gedeeltelijke heropbouw volgt in de 17de eeuw, maar in de tweede helft van de 18de eeuw wordt de kerk gedeeltelijk afgebroken omwille van de slechte toestand waarin ze zich bevond. In 1787 wordt de zuidbeuk gesloopt en wordt de toren vervangen door een kleiner klokkenhuis. Een eeuw later volgt dan de sloop. Het Primitief Kadaster van 1830-1834 is deels beschadigd ter hoogte van het plangebied, maar op deze kaart is voor het eerst een duidelijke plattegrond van de oude kerk te zien. Het gebouw is noordwest-zuidoost georiënteerd, met 2 driehoekig afgesloten koren in het zuidoosten. In de zuidoostelijke hoek is een aanbouw te zien, vermoedelijk is dit de sacristie. De toren is vermoedelijk te situeren ter hoogte van een zuidwestelijke uitbouw. Afgaande op deze afbeelding was de kerk op dat moment tweebeukig. Ten noorden van de kerk zijn nabij de Lauweplaats 2 gebouwen te zien, en ook verder ten oosten zijn gebouwen weergegeven aan de zuidkant van de Lauweplaats (twee evenwijdige bouwvolumes ongeveer ter hoogte van het huidige appartementsgebouw tussen de kerk en het gemeentehuis, en één ter hoogte van de huidige Schoolstraat). In het noordwesten van het plangebied, ter hoogte

van het pleintje langs de Leiestraat, is bebouwing aanwezig, dat blijft zo tot minstens 1911. Op de Poppkaart uit 1840-1850 is een gelijkaardige gebouwconfiguratie te zien, wel wordt bij de kerk enkel de zuidelijke koorafsluiting aangeduid, ditmaal rechthoekig en niet driehoekig. In 1885 werd een nieuwe pastorij gebouwd net ten oosten van de nieuwe kerk. Rond de pastorij was een grote tuin aanwezig, die doorliep tot ca. aan de huidige Schoolstraat (die pas begin 20ste eeuw wordt aangelegd). Het gemeentehuis werd in 1928-1929 gebouwd, hiervoor werd een deel van de pastorijtuin ingenomen. Door de moerassige ondergrond en door de nabijheid van de Plaatsebeek werd het op heipalen gebouwd; op oudere kaarten wordt op de locatie van het gemeentehuis een waterpartij aangeduid, als drassige zone rond de Plaatsebeek. De pastorij werd in 1988 afgebroken en de ruimte tussen de kerk en het gemeentehuis wordt sindsdien ingenomen door een appartementsgebouw. De huidige groenzone ten oosten van de kerk gaat nog terug op de voormalige tuin bij de pastorij.

Het grondgebied van Lauwe wordt in het noorden bepaald door de Leie en diens vallei. Ten zuiden van de vallei zijn enkele heuvelruggen gelegen, en meerdere waterloopjes wateren vanaf deze ruggen af naar de Leie. Het plangebied is gelegen op overgangsgronden tussen de vallei van de Leie in het noorden, en zo'n hogere rug, in het zuiden. De Leie bevindt zich zo'n 600m ten noorden van het terrein. In het oosten van het plangebied, ongeveer ter hoogte van de Schoolstraat, liep de Plaatsebeek van zuid naar noord, deze is nu niet meer aanwezig (ingebuisd?). Op het detail van het hoogtemodel is te zien dat het westelijke deel van het terrein hoger ligt (bijna +25m TAW) dan het oostelijke deel (iets meer dan +22m TAW). Verder ten zuidoosten stijgt het maaiveld opnieuw, zodat het oostelijke deel van het plangebied ietwat een komvorm kent, het is hier dat de Plaatsebeek liep. Bodemkundig kan een matig droge zandleembodem met textuur B horizont verwacht worden.

Er zijn geen archeologische waarnemingen gekend in de dorpskern van Lauwe. Gezien de aanwezigheid van de oude kerk, die zou dateren van ca. 1100, kan er van uitgegaan worden dat er zich rond deze kerk een bewoningskern bevond die minstens tot dan teruggaat. Deze bewoningskern bestond uit een kerk met omringend kerkhof en meerdere woningen en wegen, en bevond zich dus ter hoogte van het plangebied. Er kan aan het terrein bijgevolg een hoge archeologische verwachting worden gegeven, voor een archeologische site met een complexe stratigrafie daterend uit de volle middeleeuwen tot en met de nieuwste tijd. Oudere sporen zijn evenwel niet uit te sluiten. Gezien de huidige invulling van het plangebied (verhard, doorsneden door nutsleidingen en rioleringen) zal echter al een bepaalde vorm van verstoring zijn opgetreden; niettemin zullen er ongetwijfeld nog intacte sporen van de oude bewoningskern aanwezig zijn, die diepteligging en bewaringstoestand ervan is niet gekend. Er kan gedacht worden o.a. aan stenen funderingen van de kerk, van de kerkhofmuur, van woningen; aan menselijke begravingen; aan grondverkleuringen als restanten van houten structuren; aan waterputten; aan afvalkuilen; aan beerkuilen en -putten; aan oude straatniveaus; …

In de straten die deel uitmaken van het plangebied wordt de enkelvoudige riolering vervangen door een gescheiden rioleringsstelsel. Daarnaast wordt in het kader van de dorpskernvernieuwing ook het bovengrondse uitzicht van het centrum van Lauwe gewijzigd, en worden de wegenis, de voetpaden, het kerkplein, de groenzone en het pleintje aan de Leiestraat heraangelegd. De nieuwe riolering komt grotendeels te liggen op de plek van de huidige riolering, wel zal door de verdubbeling ervan een verstoring gecreëerd worden die iets breder is dan bestaande. Aan het kruispunt van de

Lauweplaats met de Leiestraat wordt de bestaande riolering onder de Lauweplaats iets verder doorgetrokken naar het westen; van het eindpunt van deze rioleringsstreng wordt ook een nieuwe riolering over het kerkplein gelegd, zuidwaarts tot nabij de zuidwestelijke hoek van de kerk, deze loopt vervolgens door langs de zuid- en oostgevel van de kerk. Op deze plekken zal de nieuwe riolering dus voor een nieuwe lijnvormige verstoring zorgen. De riolering wordt ca. 3 à 4m onder het huidige maaiveld aangelegd, enkel het nieuwe tracé over het kerkplein en rond de kerk zal minder diep zijn (ca. 1m onder maaiveld). De breedte van de rioolsleuven varieert van 1,3 tot 2,85m. Voor de heraanleg van de voetpaden moet rekening gehouden worden met een verstoring tot ca. 30cm diep, voor de wegenis buiten het gabarit van de riolering is dat ca. 65cm. De verstoring op het kerkplein zal ook ca. 65cm bedragen.

Overige bodemingrepen betreffen:

- Planten van een aantal nieuwe bomen in de voetpadzones (8 bomen) en op het plein (6 bomen). De afmetingen van de boombunkers hiervoor bedragen: 3m (lengte) x 3m (breedte) x 0,80m (diepte) in de voetpaden en 5m x 5m x 0,80m op het plein. Dit betreffen puntsgewijze, verspreide bodemingrepen.
- In de groenzone ten zuidoosten van de kerk wordt een wadi uitgegraven tot 30cm diep.
- In het noordelijke deel van het plein wordt een fontein aangelegd, de hiermee gepaard gaande bodemingrepen betreffen 4m x 3,3m x 3m voor het technisch lokaal; ca. 5m x 5m x 3m voor een regenwaterput; ca. ca. 5m x 5m x 3m voor een waterbuffer. Deze 3 elementen bevinden zich verspreid van elkaar ten zuidoosten van de fontein.
- Op het plein wordt een luifel en een fietsenstalling geplaatst. De 5 palen om deze luifel te ondersteunen gaan 80cm diep. De fundering van de fietsenstalling gaat 60cm diep.
- De fundering van een bushokje langs de Lauweplaats gaat 60cm diep.

Het plangebied kent een hoge archeologische verwachting, het is op deze plek dat de middeleeuwse kern van Lauwe is gelegen en van waaruit het dorp zich verder heeft ontwikkeld. Ter hoogte van het kerkplein is de oude kerk en het omringend kerkhof gelegen, onder het zuidelijke deel van de Lauweplaats was voor de verbreding van de straat in 1904 bebouwing aanwezig, de meesten straten gaan minstens terug tot midden 18de eeuw. De kans is bijzonder groot dat de geplande werken archeologische restanten van de dorpskern zullen vernielen. Er gebeurde nog nooit archeologisch onderzoek in de kern, er is dus een heel groot potentieel op kenniswinst. Het plangebied kan bijgevolg niet vrijgegeven worden in kader van de geplande werken, er dient verder archeologisch vooronderzoek te gebeuren.

Als de geplande werken geprojecteerd worden op de Atlas der Buurtwegen, dan is te zien dat:

- de nieuwe riolering onder de Lauweplaats zich situeert ter hoogte van de oude rooilijn en mogelijk dus oude gebouwresten zal vernielen;
- de nieuwe riolering die van noord naar zuid over het kerkplein loopt de kerkhofmuur en het kerkhof doorsnijdt, en de oude kerk net aan de noordoostelijke hoek raakt en rakelings langs het koor passeert;
- het technisch lokaal en de waterbuffer ten behoeve van de fontein op het plein zich situeren binnen de contouren van de oude kerk (resp. in de noordbeuk en nabij het raakpunt noordbeuk-koor), de regenwaterput is buiten de kerk gelegen, iets ten oosten ervan;

- 3 geplande boomputten op het plein zich situeren binnen de contouren van de noordbeuk van de oude kerk;
- minstens één geplande boomput aan het noordoostelijke uiteinde van de Schoolstraat zich bevindt ter hoogte van bebouwing;
- de werken ook een impact hebben ter hoogte van de voormalige bebouwing op het pleintje langs de Leiestraat.

Minstens op deze plekken wordt het archeologisch erfgoed bedreigd.

Gezien de ligging in de dorpskern, waarbij een complexe stratigrafie verwacht wordt, met het eventuele voorkomen van ophogingslagen, puinpakketten, funderingen, menselijke begravingen,… in de bodem, is het uitvoeren van een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefputten en -sleuven de enige relevante onderzoeksmethode om deze site te onderzoeken. Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden hieronder voorgesteld.

2. Administratieve gegevens en afbakening

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Lauwe (Menen), Lauweplaats

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 66502,80 en Y: 165464,61; X: 66771,02 en Y: 165619,15

Oppervlakte plangebied: ca. 15 268m²

Kadastergegevens: Menen, afdeling 3 Lauwe, sectie A, perceel 161D6 en openbaar domein, en sectie C, percelen 227G, 233T, 245V2 en openbaar domein.

Hoewel het plangebied in principe volledig in aanmerking komt voor verder archeologisch onderzoek, is het in deze fase van het onderzoek aangewezen om te focussen op de deellocaties die enerzijds het meest potentieel hebben om – gebaseerd op de historische gegevens – relevante archeologische sporen op te leveren, en anderzijds zo weinig mogelijk hinder veroorzaken voor de doorstroomfunctie van de centrumstraten. Er wordt voorgesteld om voor het verder vooronderzoek door middel van proefsleuven en -putten te concentreren op 3 deellocaties:

1) het kerkplein (verwachting: oude kerk, kerkhof, kerkhofmuur, eventueel voormalige bebouwing langs de Lauweplaats);
2) het pleintje langs de Leiestraat (verwachting: voormalige bebouwing);
3) de parkeerplaatsen/voetpad aan het noordoostelijke uiteinde van de Schoolstraat.

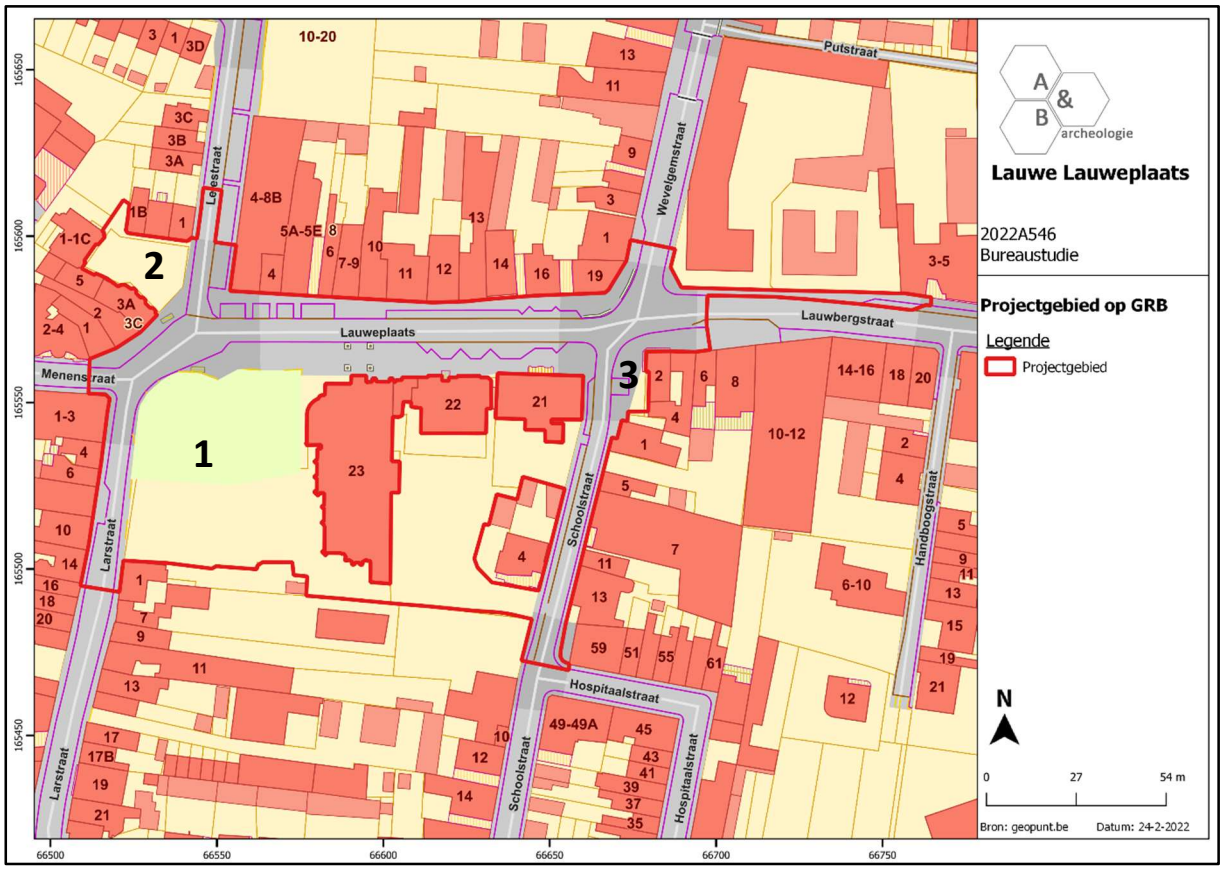

Figuur 1 Kadasterplan met afbakening van het plangebied en aanduiding van de deellocaties weerhouden voor verder vooronderzoek: 1 zone kerkplein; 2: zone pleintje langs de Leiestraat; 3: zone Schoolstraat (bron: geopunt.be).

3. Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is het achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het projectgebied. Daarnaast kan ook de verstoringsgraad in kaart gebracht worden. Hieronder worden enkele specifieke, niet limitatieve, onderzoeksvragen weergegeven.

- Hoe is de bodemopbouw?
- Wat is de graad van verstoring veroorzaakt door de huidige inrichting van het plangebied?
- Vanaf welke diepte manifesteren de archeologische sporen zich?
- Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van deze sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Zijn er archeologische sporen of bodemlagen aanwezig die getuigen van het landgebruik vooraf de dorpsontwikkeling?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan de positie en het grondplan van de oude kerk worden bepaald? Wijken deze af van de gegevens die beschikbaar zijn op basis van historisch kaartmateriaal? Zijn er oudere bouwfasen te herkennen?
- Kan de positie van de kerkhofmuur worden bepaald? Wat is de opbouw van deze muur? Zijn er meerdere bouwfasen te herkennen?
- Hoe grondig is het voormalige kerkhof geruimd? Zijn er nog menselijke bijzettingen aanwezig, en zo ja, wat is de datering en bewaringstoestand? Is het nuttig en mogelijk om de menselijke resten aan een fysisch antropologisch onderzoek te onderwerpen?
- Zijn er nog restanten aanwezig van de bebouwing in de dorpskern, zoals te zien op de historische kaarten? Wat is de bewaringstoestand ervan?
- Zijn er restanten aanwezig van historische bebouwing die niet te zien is op het historisch kaartmateriaal?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden?
- Is behoud in situ mogelijk?
- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, en zo ja, wat is de afbakening en aan welke modaliteiten (strategie, onderzoeksvragen) moet dit voldoen?

4. Plan van aanpak (onderzoeksstrategie, -methode en –technieken)

Uit het verslag van resultaten kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefputten en -sleuven de meest aangewezen methode is om het plangebied te onderzoeken. De afbakening van het onderzoeksgebied is te vinden op de boven- en onderstaande figuren. De voorziene onderzoeksmethode moet niet uitgevoerd worden indien de geplande werken alsnog niet zullen plaatsvinden.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hieronder beschreven methode dient te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling gefundeerd kan beantwoord worden.

- Randvoorwaarden

Voorafgaand het archeologisch onderzoek dienen de aanwezige obstakels gewijzigd te worden. Hierbij worden ingrepen in de bodem zoveel als mogelijk vermeden. Uitbraak van de ondergrondse elementen dient te gebeuren in aanwezigheid van een archeoloog.

Aangezien het vooronderzoek plaatsvindt in een dorpskern, wordt de nodige aandacht besteed aan de veiligheid van het archeologisch team en van passanten. De nodige afspraken rond grondverzet/-stockage/-afvoer, afscherming van de onderzoeksputten, nutsleidingen, e.d. worden voorafgaand het onderzoek gemaakt tussen de erkende archeoloog en de bouwheer.

- Proefputten en -sleuvenonderzoek

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt te worden van de inplanting van verschillende proefputten en proefsleuven in het onderzoeksgebied. Deze putten en sleuven bevinden zich op de plek waar de bodemingrepen zijn gepland.

Conform de Code van Goede Praktijk versie 4.0, hoofdstuk 8.6.3. *Proefsleuven en proefputten op sites met complexe verticale stratigrafie* dient met volgende bepalingen rekening gehouden te worden:

- Proefsleuven hebben tot doel een (voornamelijk horizontaal) ruimtelijk inzicht in de archeologische site te verwerven, proefputten hebben tot doel een zicht te krijgen op de stratigrafische opbouw van de te onderzoeken zones.
- Hierbij worden:
  → proefsleuven: enkel aangelegd tot op het eerste archeologisch leesbare niveau (opgravingsvlak) met als doel een horizontaal ruimtelijk inzicht van de archeologische site te verwerven;
- → proefputten: aangelegd met een opgravingsvlak per archeologisch relevant niveau om een zicht te krijgen op de verticale stratigrafische opbouw van de te onderzoeken zones. Elke proefput wordt gezien als een beperkte opgraving en wordt zodanig geregistreerd. Van proefputten wordt in de regel de volledige stratigrafische sequentie onderzocht. De diepte van de proefput omvat alle aanwezige sporen, voor zover dit relevant is voor de

vraagstellingen van het onderzoek. Na het opgraven van elk vlak wordt geverifieerd, op basis van de vaststellingen uit de putwanden en door middel van lokale verdiepingen van het opgravingsvlak, of er zich dieperliggende niveaus met archeologische sporen of vondsten voordoen. In voorkomend geval wordt een nieuw opgravingsvlak aangelegd en onderzocht.
Indien de diepte van de proefput de natuurlijke ondergrond in stratigrafisch primaire positie niet bereikt, worden per proefput enkele boringen of sonderingen tot in de natuurlijke ondergrond in stratigrafisch primaire positie geplaatst om de stratigrafie in kaart te brengen, indien dit relevant is voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen

- Een combinatie van proefsleuven en proefputten behoort tot de mogelijkheden indien dit leidt tot een optimale informatieverwerving.

Er wordt voorgesteld om

1) de zone van het kerkplein te onderzoeken door middel van 1 proefsleuf en enkele proefputten;
2) de zone van het pleintje langs de Leiestraat te onderzoeken door middel van 1 proefput;
3) de zone van de parkeerplaatsen/voetpad aan het noordoostelijke uiteinde van de Schoolstraat te onderzoeken door middel van 1 proefput.

1) Zone kerkplein

➔ Er wordt 1 noord-zuid georiënteerde proefsleuf van ca. 65m aangelegd, over de volledige lengte van het plein. Deze sleuf is minstens 1,80m breed. Conform de bepalingen uit de Code van Goede Praktijk versie 4.0 wordt deze sleuf aangelegd tot op het eerste archeologische niveau.

Voor deze sleuf gelden enkele specifieke aandachtspunten:

- Het ‘eerste archeologische niveau’ kan zich binnen deze sleuf op verschillende dieptes manifesteren, en zal niet overal van dezelfde aard zijn. Zo kan het zijn dat de eventuele muurresten van kerk of de oude bewoning hoger zijn gelegen dan eventuele andere archeologische sporen zoals menselijke begravingen. In dat geval zal de sleuf op sommige plekken dieper/minder diep dienen te worden uitgegraven, afhankelijk van de diepteligging van het eerste archeologische niveau op die plek. Indien zou blijken dat het kerkhof volledig is geruimd, dan bevindt het eerste archeologische niveau zich op deze plek onder het ruimingspakket.
- Indien het eerste relevante archeologische niveau zich onder de effectieve verstoringsdiepte van de geplande werken inclusief buffer van 30cm bevindt, dan kan na het vooronderzoek met ingreep in de bodem overwogen worden of een behoud in situ mogelijk is. Hiertoe wordt overlegd tussen de erkende archeoloog, de architect en de bouwheer. Indien archeologische sporen zich binnen de buffer van 30cm bevinden, dan wordt nagegaan of de uitgravingsdiepte van de geplande werken iets kan beperkt worden zodat er eveneens in situ behoud kan bekomen worden.
- Indien er menselijke skeletten worden aangetroffen in het eerste archeologische niveau, en dit bevindt zich (inclusief buffer van 30cm) dieper dan de geplande werkzaamheden, dan worden deze skeletten niet opgegraven maar in situ behouden. De begravingen worden

afgedekt met geotextiel, waarboven een pakket aanvulzand wordt gelegd, zodat bij latere uitgravingen duidelijk wordt dat men het archeologische niveau nadert.

- Indien er menselijke begravingen worden aangetroffen binnen de verstoringsdiepte (inclusief buffer van 30cm), dan wordt door middel van een proefput nagegaan hoeveel begravingslagen aanwezig zijn en welke densiteit aan menselijke skeletten wordt verwacht. Bij de aanleg van de proefput worden bovenliggende skeletten volledig opgegraven, hierbij kan het aangewezen zijn om een fysisch antropoloog in te schakelen. Indien er in de proefput funderingen of vloerniveaus van de oude kerk worden aangesneden, dan worden deze enkele uitgebroken indien dit noodzakelijk is om een zicht te krijgen op de onderliggende archeologische niveaus.
- Omdat er diverse zones zullen worden aangesneden binnen deze sleuf, elk met hun specifieke kenmerken (bebouwing; kerkhof buiten de kerk; eventuele muur- en vloerresten en begravingen binnen de kerk), wordt in elke zone de onderliggende stratigrafie nagegaan door middel van een proefput. Deze proefputten zijn minstens zo breed als de sleuf en worden onderzocht tot op de moederbodem (= volledige stratigrafische sequentie). Indien deze moederbodem bvb. wegens veiligheidsredenen niet wordt bereikt bij het uitgraven van de put, dan kan naar de volledige stratigrafische sequentie gepeild worden via boringen.

➔ Behalve deze sleuf worden ook 2 afzonderlijke proefputten aangelegd op het kerkplein: 1 proefput ter hoogte van het technisch lokaal en 1 proefput ter hoogte van de meest westelijke boomput. Conform de bepalingen uit de Code voor Goede Praktijk versie 4.0 wordt de proefput onderzocht tot op de moederbodem (= volledige stratigrafische sequentie). Indien deze moederbodem bvb. wegens veiligheidsredenen niet wordt bereikt bij het uitgraven van de put, dan kan naar de volledige stratigrafische sequentie gepeild worden via boringen.

Voor deze proefputten gelden enkele specifieke aandachtspunten:

- De afmetingen van deze putten behelzen de volledige oppervlakte van de bodemingreep zoals voorzien bij de geplande werken. Dit betekent 4m x 3,3m voor het technisch lokaal en 5m x 5m voor de boomput. Dit is de oppervlakte van de proefput aan het maaiveld; mogelijk zal omwille van veiligheidsredenen getrapt dienen verdiept te worden, waardoor de oppervlakte van de proefputten op het onderste archeologische vlak mogelijk beperkter is dan aan het maaiveld.
- Indien de moederbodem wegens veiligheidsredenen niet wordt bereikt bij het uitgraven van de putten, dan kan naar de volledige stratigrafische sequentie gepeild worden via boringen.
- Indien er menselijke begravingen worden aangetroffen dan wordt nagegaan hoeveel begravingslagen aanwezig zijn en welke densiteit aan menselijke skeletten wordt verwacht. Bij de aanleg van verschillende vlakken worden bovenliggende skeletten volledig opgegraven, hierbij kan het aangewezen zijn om een fysisch antropoloog in te schakelen. Indien er in de proefput funderingen of vloerniveaus van de oude kerk worden aangesneden, dan worden deze enkele uitgebroken indien dit noodzakelijk is om een zicht te krijgen op de onderliggende archeologische niveaus.

Voor de uitvoering van het onderzoek wordt verwezen naar hoofdstuk *8.6.1. Proefsleuven en proefputten generiek* en *8.6.3. Proefsleuven en proefputten op sites met complexe stratigrafie* van de

Code van Goede Praktijk versie 4.0. Het onderzoek van elke proefput wordt aanzien als een opgraving. Voor de uitgraving tot op het eerste vlak en de afgraving van homogene puin- of ophogingslagen wordt gebruik gemaakt van een graafmachine met een niet-getande graafbak. De verdieping naar een volgend vlak gebeurt pas als het bovenliggende vlak geregistreerd en onderzocht werd.

De sleuf en de proefputten worden na het onderzoek terug gedicht. Eventuele sporen worden afgedekt met geotextiel, waarboven een pakket aanvulzand wordt gelegd, zodat bij latere uitgravingen duidelijk wordt dat men het archeologische niveau nadert.

2) Zone pleintje langs de Leiestraat

In deze zone wordt één proefput van 3m x 3m aangelegd. De put wordt ingepland op de plek die het minste hinder veroorzaakt voor de omwonenden en passanten, de exacte locatie wordt vooraf het onderzoek bepaald in samenspraak tussen de erkende archeoloog en de bouwheer.

Conform de bepalingen uit de Code voor Goede Praktijk versie 4.0 wordt de proefput onderzocht tot op de moederbodem (= volledige stratigrafische sequentie). Indien deze moederbodem bvb. wegens veiligheidsredenen niet wordt bereikt bij het uitgraven van de put, dan kan naar de volledige stratigrafische sequentie gepeild worden via boringen.

Voor de uitvoering van het onderzoek wordt verwezen naar hoofdstuk *8.6.1. Proefsleuven en proefputten generiek* en *8.6.3. Proefsleuven en proefputten op sites met complexe stratigrafie* van de Code van Goede Praktijk versie 4.0. Het onderzoek van de proefput wordt aanzien als een opgraving. Voor de uitgraving tot op het eerste vlak en de afgraving van homogene puin- of ophogingslagen wordt gebruik gemaakt van een graafmachine met een niet-getande graafbak. De verdieping naar een volgend vlak gebeurt pas als het bovenliggende vlak geregistreerd en onderzocht werd.

De put wordt na het onderzoek terug gedicht. Eventuele sporen worden afgedekt met geotextiel, waarboven een pakket aanvulzand wordt gelegd, zodat bij latere uitgravingen duidelijk wordt dat men het archeologische niveau nadert.

3) Zone parkeerplaatsen/voetpad aan het noordoostelijke uiteinde van de Schoolstraat

In deze zone wordt één proefput van 3m x 3m aangelegd, op de plek van de centrale boomput in deze zone.

Conform de bepalingen uit de Code voor Goede Praktijk versie 4.0 wordt de proefput onderzocht tot op de moederbodem (= volledige stratigrafische sequentie). Indien deze moederbodem bvb. wegens veiligheidsredenen niet wordt bereikt bij het uitgraven van de put, dan kan naar de volledige stratigrafische sequentie gepeild worden via boringen.

Voor de uitvoering van het onderzoek wordt verwezen naar hoofdstuk *8.6.1. Proefsleuven en proefputten generiek* en *8.6.3. Proefsleuven en proefputten op sites met complexe stratigrafie* van de Code van Goede Praktijk versie 4.0. Het onderzoek van de proefput wordt aanzien als een opgraving. Voor de uitgraving tot op het eerste vlak en de afgraving van homogene puin- of ophogingslagen wordt gebruik gemaakt van een graafmachine met een niet-getande graafbak. De verdieping naar een volgend vlak gebeurt pas als het bovenliggende vlak geregistreerd en onderzocht werd.

De put wordt na het onderzoek terug gedicht. Eventuele sporen worden afgedekt met geotextiel, waarboven een pakket aanvulzand wordt gelegd, zodat bij latere uitgravingen duidelijk wordt dat men het archeologische niveau nadert.

Met de proefsleuven en -putten wordt er minder dan 12,5% van de onderzoekszone onderzocht; voor een site in dorpscontext, met een complexe stratigrafie, is het halen van dit streefcijfer echter geen vereiste om gefundeerd uitspraken te kunnen doen over het archeologisch potentieel van het terrein.

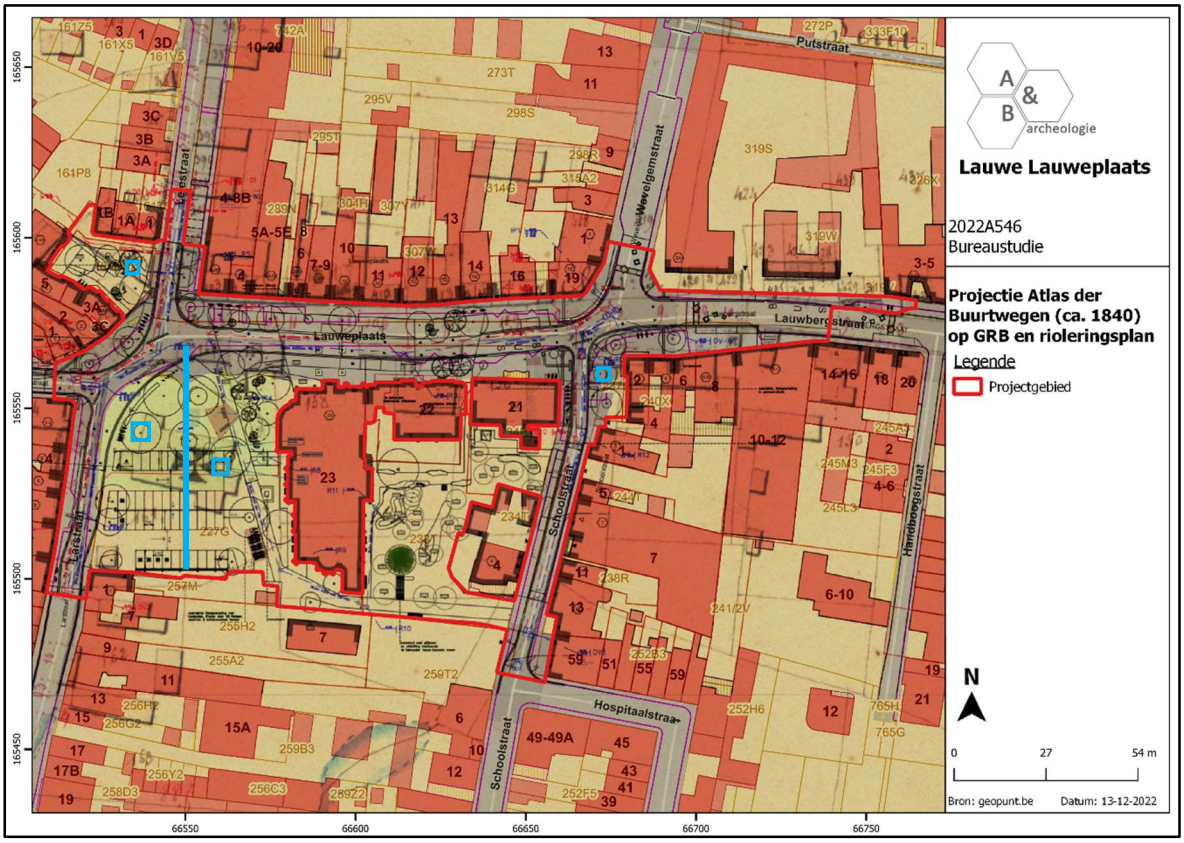

Figuur 2 Indicatieve aanduiding (in blauw) van de proefsleuf en de proefputten, aangeduid op de projectie van de Atlas der Buurtwegen en de geplande werken op de kadasterkaart (bron: geopunt.be en initiatiefnemer). Afhankelijk van de terreinomstandigheden, voorwaarden opgelegd door het gemeentebestuur, veiligheidsomstandigheden, … kan de positie van de sleuf op het kerkplein en de put aan de Leiestraat gewijzigd worden.

5. Gewenste competenties

Het team voor het proefsleuvenonderzoek moet bestaan uit minstens 2 archeologen met minstens 100 werkdagen veldervaring met proefsleuvenonderzoek. Minstens 1 van deze archeologen dient ervaring te hebben met onderzoek van meerperiodesites. Minstens 1 van deze archeologen dient minstens 200 werkdagen ervaring te hebben met onderzoek in stedelijke contexten. Indien natuurlijke aardkundige eenheden in stratigrafisch primaire positie aanwezig zijn, wordt een aardkundige of assistent-aardkundige ingezet. Indien er menselijke begravingen worden aangetroffen, kan het aangewezen zijn om een fysisch antropoloog in te schakelen.

6. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen.